

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plvtarchi Chaeronensis Moralia, Qvae Vsvrpantvr

Svnt Avtem Omnis elegantis doctrinæ Penvs : Id est, varij libri: morales,
historici, physici, mathematici, denique ad politioem litteraturam
pertinentes & humanitatem : omnes de Graeca in Latinam linguam
transscripti summo labore, cura, ac fide

Plutarchus

Francoforti ad Mœn, M.D.LXXXII

Vorwort

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-289](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-289)

EIVSDEM XYLANDRI
AD CANDIDVM LECTO-
REM DE HAC SECVNDA

*editione & Annotationibus suis,
Præfatiuncula.*

VINQVENNIVM iam, & aliquanto amplius elapsum est ab eo tempore, quo ad alterum hoc Plutarchi operum volumen in Latinum sermonem conuertendum serid accingere me ceppi. Sub idem tempus etiam de Græco opere recudendo Eusebius Episcopus, typographus Basiliensis, cogitabat. cui cum in castigando eo operam nostram liberaliter obtulisset, manuscripto sumus ab eo instructi codice, itemque Aldino. De hoc dicere nihil attinet. Sed manuscriptus ille maiorem partem eorum non habet, qui sunt in Aldino, libri: & præcipue ij desiderantur in eo, qui mendis scatent grauioribus, & lacunis sunt interrupti compluribus. qua de re in Annotationibus alicubi conquestus sum. Erat iam tum in expectatione editio Plutarchi Græcorum operum ea, quæ huius ipsius demum anni verno Francofordiensi mercatu ex officina Henrici Stephani Geneuensis typographi, de optimis quibusque scriptoribus & repub. litteraria præclarissime promeriti, in publicum emissa prostitit. Itaque et si mea potissimum fretus industria & qualicunque (nihil enim magnum nobis arrogamus) eruditione, nulla tamen vel despiciabili etiam in contempta, quæ quoquo modo adiumento esse posse videretur, paulatim ac ut res meæ ferebant plenæ variarum interpellationum, & in emendandis & in interpretandis Plutarchi scriptis progrediebar: tamen spe iam editionem illam deuoraueram, animoque præceperam voluptatem, quam mihi integrandis eius præsidio Plutarchi, castigandisque locis misere passim toto opere fedatis percepturus videbar. Quod quidem ingenuè semper & aperte præ me tui. Enimvero castitæ illud Eoniana fuisse argumentum mihi rectissime in promptu situm interim, animaduerto. Nam Græcus quidem

PRÆFATIVNCVLA

quidem codex, vt est nostra opera correctus, non tã nostro consilio, quàm certorum hominum voluntate, editus nondum est: biennium verò à versionis nostræ editione iam effluxit. Cuius editionis vt tunc temporis graues habui causas maturandæ: ita eius neque adhuc pœnituit, neq; etiamnum video cur pœnitere possit aut debeat. Primum enim si Græca ista Geneuenfis editio expectationi meæ vel abundè satisfecisset: frustra tamen tantum temporis editioni meæ producturum me fuisse sentio: cum vix, ac ne vix quidẽ integrum mihi esset ex ista meam locupletare, ornare, aut etiam corrigere. aded accuratè omnem tantum non fruendi libris istis are proprio empus potestatè autor eius circumscript. metu fortasse plagiariorum, quos si odit, planè mecum sentit. Nunc, cum mea editio sesquiennio illam anteverterit: nemo scilicet ita præposterus est, qui ea me siue vsum siue adiutum suspicaturus etiam sit. Deinde, si locus veritati & libertati est, vt debet, relictus aliquis, mihi profectò pro mea persona pronunciare licet de editione ista, *id est* *id est* *id est* quod bona cum pace autoris dictum volo. Non enim alienos labores contemno, sed meos perfunctoriè tutor, atq; vt calumnias amoliar quorundam, omnia ex indicibus æstimatium, id dico, quod quale sit, iam nunc aded in promptu est cuius mediocriter erudito peruidere. Græcus sanè horum librorum codex, quem meo ego studio, meis auspicijs, codice Episcopiano non rarè adiutus quidem, sed auxilio eius in difficillimis ac plurimis locis destitutus, correctũ ac magna parte sanatum habeo, publicatus (vt dixi) non est, in lucem suo tempore, vtq; nobis dignum est, ipse etiam proditurus. Interim (ne de vniuersis dicam) vel eorum opusculorum, quorum me viuo quidem, sed neque conficio neque volente versiones nostras Stephanus vsurpauit in Latina sua editione, cum Græcis ipsius comparatio sufficit demonstrando, quàm multa ego, crassa etiam (vt sic loquar) & absurda menda industriæ meæ fretus viribus sustulerim, in Græco eius codice etiamnum exstantia, quàm multa suæ integritati restituerim, ibi adhuc mutilata. Staturam hoc loco exempla quædã proferre, & erat facillimum. Sed præstat diligentia studiosorum harum rerum isthuc relinquere: & Annotationes has nostras qui leger, satis ansæ habebit ad deprehendendum quod dixi, & pernoscendum. Certè pauca

AD LECTOREM.

pauca admodum sunt ab altera parte, quæ (si integrum mihi fuisset) vsurpaturus eram, ista meam anteuertente editionem: aut saltem in hac mearum Annotationum editione inferuisssem. Sed talia, totque sunt ea, vt nullo pœnè labore pro se quisque dum versionem nostrâ cum Græcis eius conferet, sibi annotare, nostrâmq; lucubrationem inde suo arbitrio corrigere possit. Hoc enim puto omnibus licere. postremò, committendum mihi nullo modo fuit, vt aut fructum laboriosissimæ nostræ lucubrationis reipub. diutius inuidere, aut mihi meisq; rebus deesse videri possem. Existimabam enim à multis bonis gratiam me iaiturum, si quam primùm ederem in lucem tanti scriptoris tam honesta, vtilia, iucundâq; scripta omnia Latinè & fideliter expressâ. Et quâquam de Plutarcho nihil causæ erat cur ita essem sollicitus edendo, vt Achilles Homericus de Hectore interficiêdo,

μή τις κῦδος ἔλοιτο βαλὼν, ὃ δ' Αἰύτερος ἔλδοι.

tamen rationem habendam esse temporis multa me monebant, quæ heic enarrati non debent. Id quidè erat mihi persuasissimum, fore vt denuò hanc versionem ederem: quam adiutus aliorum publicata priuatave etiam opera & subsidijs auctiorem, pleniorè, castigatioremq; videbar daturus. Verùm hoc adhuc abs re fuit, ijs, quas commemorauim, de causis. Nunc ergo denuò prodit versio Plutarchicorum scriptorum nostra, sanè à priore non admodum diuersa: sed annotationibus nostris aucta, quibus colophonem toti operi imposuisse existimari queamus. Equidem superiori editioni adiunxissem eas, nisi mihi & angustiæ temporis obstitissent, & spes multo maxima fuisset omnia politiora, auctioraque postmodo edendi. Nunc video peropportunè in hoc tempus eas esse reiectas, cum interea non pauca nobis ad animum acciderint, ad recognoscendas eas & percolendas facientia. Candidus & non ineruditus lector facile iudicabit, quanto mihi hæc labore, quibus constitertim molestijs. Nam & versionis nostræ rationem sabinde reddimus, & identidem Græci codicis sordes detergimus, vitia detegimus, frequenter persanamus, interdum de remedio coniecturas nostras proponimus, quas vel approbent docti, vel melioribus ac firmitioribus prolatis antiquêt. Non sum valdè sollicitus ne quis nostram versionem alijs postponat vt deteriorem. Profectò enim annotationes hæc docere possunt,

P R Æ F A T I V N C V L A

sunt, quæ res me impulerint, ut quædam etiam post sum-
mos & incomparabilis doctrinæ viros, Turnebum maxi-
mè, Budæum, Iunium, Erasmum, aliòsq; idque aliter ad eò
interpretarer. Multorum etiam obscurorum locorum intel-
ligentiam patefecimus, & obiter etiam aliorum autorum
dicta attigimus. Contraxi autem has annotationes in quan-
tam potui breuitatem innumeris præcis quæ videbantur
leuiora. Adde nostris quæ attulit in quosdam libellos Hen-
ricus Stephanus non aspèranda: accedes me hercle ad in-
telligendum Plutarchum non malè instructus. Quod sibi
nostræ versiones ac annotationes cum eius lectione aut
annotationibus conspirabunt, (quod obseruauì aliquoties
accidisse) non est vlla idonea de alterutro nostrum furti sus-
picio, cum & annotationes nostras multò antè scriptas
quàm Plutarchus prodijt in lucem Stephanianus, demon-
strari euidentissimis argumentis possit, atque omnino con-
stet: & Stephanus si coniecturam facere de emendandis Plu-
tarchi libris ex versione nostra sategisset, aliquot centurijs
mendorum liberatum dare nobis, multòq; rectius pexum
& politum Plutarchum Græcum potuerit. Eodem pertinet
quod vnum atq; alterum locum à me præteritum in verten-
do reprehendi, atq; re diligentius considerata, excussisque
aduersarijs & libris nostris, parè eodem quo Henricus mo-
do emendauisse me sensi. neq; miratus sum qui eodem stu-
dio eisdem libros legissent, eadem etiam obseruasse. quod
propter vitiligatores & male de rectè facientibus iudican-
tes obiter innuendum duxi. Multa ego iam ab aliquot an-
nis annotaui, cum varias lectiones conscribere statuissem,
que interim ab alijs itidem obseruata, atq; publicè edita vi-
di. Neque tamen ita omnia mihi tempus præripuit, vt mea
protus idè abijcièda censeam. Quod de meis annotatio-
nibus multo magis statui. Quàm autem ego multa notaue-
rim, correxerim, explicauerim, indicauerim ab alijs præter-
missa, satis supèrque vnum Symposiacòn opus potest docere.
Vbi si qua me fugerunt, & ab ipso sunt restituta, ab ipso pe-
tantur & describantur licet. non enim aliena vsurpare ani-
mus est. Mihi satis est gloriæ partum, quod primus omnium
totum P L U T A R C H V M, quantus ad nos peruenit, aggressus
Latinè interpretari, non infeliciter absolui, annotatio-
nibusq; illustraui, si nihil aliud, laboriosissimis. Fragmenta
& reli-

AD LECTOREM.

& reliquias, & quorundam emendationes expositionesque non paucorum locorum alio tempore cur persequi, quam huic operi adiungere malim, causam habeo satis grauem: etsi breui, (vt spero) hoc quoque in repub. litterariam Plutarchumq; nostrum officio defungemur. Quod sicubi rem acu non tetigimus (& non dubito quandoque me in tam vario ac difficili opere lapsum fuisse) gratiam nobis facile facient homines ingenii & humanarum virium, nostrarumque miseriarum ratiocinatores probi quos cogitare velim; me discere non recusare: contemptorem inuidi; nihilominus & inutilium rixarum. Fruantur igitur nostris laboribus qui volent & poterunt: & nos ament. Deumque orent vt in posterum quoq; , pijs nostris & publicè commodaturis aliquando conatibus, gratiam suam ac vires sufficiat. Interim caueant sibi moneo, atque (si dignum est) rogo qui de alieno rem suam factitât, ne cum IMPERATOR Romanorum & versionem hanc nostram & additiones has suo diplomate nobis dato munerit contra ipsorum temeritatem atque iniurias, plagiariorum potiùs mœre pœnas dare, quàm bonorum virorum officio fungi voluisse videri iure possint. nō enim deerimus dignitati, iurique nostro, si nihil benè merendo & rectè monendo profecerimus. Deniq; lectores maximo opere rogo, vt Illustrissimo & Clementissimo Principi Ludouico Friderici Electoris Palatini F. Bauariæ duci, domino meo clementissimo, acceptum ferant quicquid cùm ex versione, tum ex annotationibus hisce nostris ad seutilitatis atq; delectationis redibit. Eius enim munificentia atque humanitate recreatus (pro quibus & agemus vt spero plenius, & referemus etiam Deo adiutante debitas ipsius virtutibus & celsitudini gratias suo loco atque tempore) ad persequendas reliquias horum aliorumq; laborum maiore cum animi tranquillitate & alacritate perrexì. Vale.

*Pridie Idus Sextil. 1572.
Heidelberga.*

berum, in ego
mulieribus
& pellices. Quom
tu habere amant

tantur, que cum
ita illa, que aliter
cum est a porta.

Nisi tandem
Miserere

Et ita, quod
plurimum de
rum alicuius
est subditum &
ma, reperitur

Nondum
Omnis quod
Cuiusque
Sicut tunc
implerit illud
van Thama